

IZVJEŠTAJ O RADU INSPEKCIJSKIH SLUŽBI UPRAVE ZA BEZBJEDNOST HRANE, VETERINU I FITOSANITARNE POSLOVE ZA NOVEMBAR MJESEC 2017.GODINE

INSPEKCIJA ZA HRANU

Unutrašnja kontrola

U skladu sa planom kontrola i nadležnostima i ovlašćenjima utvrđenim zakonima, inspektori za hranu su tokom novembra mjeseca vršili inspekcijski nadzor nad objektima za obradu, preradu, pripremu, usluživanje, distribuciju, katering i promet hrane i hrane za životinje.

Takođe, sproveden je monitoring (nadzor i kontrola) svih objekata za proizvodnju/preradu hrane biljnog i životinjskog porijekla i proizvodnju izvorske flaširane vode, radi utvrđivanja postupanja subjekata u objektima za koje su odobreni Planovi za postepeno unaprijeđenje objekata i otklanjanje nepravilnosti u datim rokovima nakon sprovedenog procesa kategorizacije izvršenog tokom 2016 godine.

Kontrolama je provjeravano da li subjekti u poslovanju hranom izvršavaju obaveze utvrđene zakonom tokom bilo koje faze prerade, proizvodnje i distribucije hrane i da li sprovedu sve propisane postupke kojim se obezbjeđuje da na tržište stave samo bezbjedan proizvod, propisno upakovan i označen.

Kontrolisano je porijeklo/sledljivost hrane, nutritivne i/ili zdravstvene tvrdnje, rokovi upotrebe i opšta senzorna svojstva hrane zatečene u prometu.

U unutrašnjoj kontroli u izvještajnom periodu izvršen je nadzor u **217 objekata** i utvrđeno **87 nepravilnosti**.

Nepravilnosti su se najčešće odnosile na: nehigijensko rukovanje hranom tokom obrade, prerade i čuvanja, neodržavanje higijene uređaja, prostorija, opreme, neposjedovanje rješenja za obavljanje djelatnosti proizvodnje i prometa hrane izdatog od nadležnog organa i sl.

Tokom novembra su nastavljene kontrole objekata za javnu ishranu i objekata za proizvodnju hleba i peciva. Izvršen je nadzor u 25 pekara i naložene su mjere za otklanjanje nepravilnosti u određenom roku.

Takođe su sprovedene aktivnosti na uzimanju uzoraka po programima monitoringa (školjki, rezidua veterinarskih lijekova, salmonela i listerije, kontaminenata u vinu i maslinovom ulju iz uvoza, pesticida).

Radi provjere efikasnosti uspostavljenih postupaka pranja, čišćenja i dezinfekcije radnih površina, opreme i ruku zaposlenih u objektima u kojima se posluje hranom uzeta su 73 brisa sa radnih površina, opreme i ruku zaposlenih u ugostiteljskim objektima i pekarama.

Zbog utvrđenih nepravilnosti inspektori su preduzeli 57 upravnih mjera i radnji, i to:

- 4 rješenja o privremenoj zabrani upotrebe prostorija za obavljanje djelatnosti pripremanja hrane do otklanjanja utvrđenih nepravilnosti;
- 1 rješenje o zabrani proizvodnje peciva zbog neispunjavanja propisanih infrastrukturnih, opštih i posebnih zahtjeva higijene;
- 17 rješenja o otklanjanju infrastrukturnih neusaglašenosti u određenom roku;
- 4 rješenja o stavljanju van prometa i uništavanju nebezbede hrane zatečene u prometu

- 31 ukaz o otklanjanju nedostataka manjeg rizika a za čije otklanjanje je potrebno vrlo kratko vrijeme.

Kontrola pri uvozu hrane i materijala i predmeta koji dolaze u kontakt sa hranom

U novembru mjesecu izvršen je pregled pregled **1458 uvoznih pošiljki hrane neživotinjskog porijekla i 273 pošiljke predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom.**

Pregledom je utvrđivana validnost i ispravnost prateće propisane dokumentacije (dokumentacijski pregled), izvršen je pregled sadržaja pošiljki, oznaka, pakovanja, količina, uključujući i provjeru temperaturnih lista za prevoz hrane u uslovima kontrolisane temperature (identifikacioni pregled), zatim kontrola prevoznog sredstva, označavanja hrane i fizički pregled tj. provjera hrane organoleptičkim pregledom i uzimanjem uzoraka za laboratorijsko ispitivanje radi potrovanosti ispunjenost propisanih zahtjeva bezbjednosti i kvaliteta.

Od ukupnog broja pregledanih pošiljki hrane iz uvoza, za laboratorijska ispitivanja propisanih zahtjeva bezbjednosti (mikrobiologija, kontaminanti, rezidue pesticida, radioaktivnost), uzeto je **344 uzorka**, a za pošiljke predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom uzeto je **87 uzoraka**.

Laboratorijski je ispitano **23,6% pošiljki hrane neživotinjskog porijekla iz uvoza i 25,3% pošiljki predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom.**

Nakon izvršenih pregleda i utvrđenog stepena usaglašenosti sa propisanim zahtjevima bezbjednosti inspektori za hranu su donijeli 1730 rješenje o uvozu i stavljanju u slobodni promet bezbjednih pošiljki i 1 rješenje o zabrani uvoza i stavljanju na tržište nebezbedne pošiljke koja je uništena.

Nebezbedne/odbijene pošiljke hrane neživotinjskog porijekla

Tokom novembra mjeseca od ukupnog broja pregledanih pošiljki iz uvoza, hrane nezivotinjskog porijekla u nadležnosti inspekcije za hranu, zbog utvrđenih neusaglašenosti sa propisanim zahtjevima bezbjednosti zabranjen je uvoz i stavljanje u slobodan promet 1 pošiljke hrane, ukupne težine 28,40 kg. Pošiljka je uništena na propisan način.

Neusaglašeni nalazi							
Br.	Datum	Proizvod	Količina kg	Neusaglašenost	Namjena	MDK	MDK
						nađena mg/kg - ppm	dozvoljena
1.	24.11.2017.	Dodatak ishrani	28,40	Zaslađivač aspartam	aditivi	101,00	Ne smije biti

Postupanje po inicijativama

U novembru mjesecu Inspekciji za hranu je podneseno **17 inicijativa** koje su se odnosile na loše higijenske uslove u objektima, proizvode isteklog roka upotrebe, proizvode bez deklaracija, izmijenjenu boju i miris određene hrane, rad subjekata bez odobrenja nadležnog organa. Po svakoj zaprimljenoj inicijativi izvršen je pregled, a o preduzetim mjerama i radnjama obaviješteni su podnosioci inicijativa koji su ostavili svoje podatke (mejl, adresu, telefon).

VETERINARSKA INSPEKCIJA

Unutrašnja kontola

Veterinarski inspektori su u novembru mjesecu vršili inspeksijski nadzor nad sprovođenjem mjera iz Programa obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja, kontrolu rada veterinarskih ambulanti, kontrolu identifikacije i registracije životinja, kao i kontrolu zaštite dobrobiti životinja u objektima za držanje i uzgoj životinja.

Cilj kontrola je bio provjeriti stepen ispunjenosti propisanih zahtjeva u oblastima nadzora kao i u odnosu na utvrđene nepravilnosti preduzeti srazmjerne upravne mjere i radnje.

U izvještajnom periodu izvršeno je ukupno **692 pregleda u unutrašnjoj kontroli**, od čega:

- 502 kontrole sprovođenja mjera po programu mjera zdravstvene zaštite životinja, obzirom da se u ovom periodu intenzivno sprovode programi ispitivanja, prvenstveno goveda na tuberkulozu, brucelozu i enzootsku leukozu kao i drugi programi;
- 10 kontrola iz oblasti zaštite dobrobiti životinja;
- 36 kontrola identifikacije i registracije životinja i gazdinstava,
- 10 kontrola rada veterinarskih ambulanti;
- 7 kontrola upotrebe veterinarskih lijekova;
- 14 kontrola u oblasti zdravlja životinja koje obuhvataju mjere po monitoringu određenih zaraznih bolesti životinja i zoonoza kao i postupanja po prijavi sumnje odnosno potvrđenih slučajeva bolesti – mjere za spriječavanje širenja i iskorijenjivanja zaraznih bolesti životinja i zoonoza, sa preduzimanjem propisanih mjera, zatim rješenja o opservaciji pasa i mačaka na opasnu zaraznu bolest bjesnilo, po prijavi epidemiološke službe Instituta za zdravlje o ujedu pasa i mačaka;
- 3 kontrole ispunjenosti uslova za karantinski objekat za životinje iz uvoza; i
- 7 kontrola po inicijativama i prijavama građana, NVO i drugih.

Nakon sprovedenih pregleda, inspektori su preduzeli upravne mjere i radnje, i to:

- 6 rješenja o opservaciji pasa i mačaka radi isključivanja sumnje na bjesnilo;
- 6 rješenja držaocima životinja o otklanjanju nepravilnosti na registrovanim gazdinstvima;
- 6 rješenja sa mjerama za subijanje i iskorijenjivanje zaraznih bolesti životinja i zoonoza.

Takođe, izvršeno je ukupno 11 kontrolnih pregleda u unutrašnjem prometu, koji se odnose na utvrđivanje ispunjenosti predhodno naređenih mjera od strane inspektora.

*Tokom novembra, veterinarski inspektori su vršili, u skladu sa radnim nalogom, kontrolu proizvodnje i prometa hrane u unutrašnjem prometu i uzimanje uzoraka po Programu monitoringa rezidua i monitoringa salmonele i listerije.

Spoljnotrgovinski promet (uvoz, tranzit, izvoz živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla)

Granična veterinarska inspekcija je u novembru 2017. godine vršila pregled živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla pri uvozu u Crnu Goru na sledećim graničnim inspeksijskim mjestima: Luka Bar, Aerodrom Podgorica, Božaj, Debeli Brijeg, Ilino Brdo, Dobrakovo i željeznička stanica Bijelo Polje, Kula, na graničnom prelazu Dračenovac, 2 puta nedeljno, za uvoz životinja.

U izvještajnom periodu izvršen je pregled **1114 pošiljki** koje podliježu veterinarskom pregledu namjenjenih uvozu, tranzitu ili izvozu.

Pri uvozu, izvršen je pregled **860 pošiljki živih životinja, hrane životinjskog porijekla i proizvoda životinjskog porijekla.**

Pošiljke živih životinja namjenjenih daljem uzgoju su upućene u karantin, radi ispitivanja zdravstvenog stanja, prije puštanja u slobodan promet.

Izdato je **857 rješenja o stavljanju u slobodan promet, 2 rješenja o zabrani uvoza i jedna pošiljka je van prometa** (proizvoda od mesa) **do dobijanja rezultata ispitivanja referentnog uzorka** (super analiza).

Pregled svake, pojedinačne pošiljke, obuhvatao je sledeće:

- **pregled dokumentacije** tj. komercijalnih dokumenata, po potrebi i drugih dokumenata koji prate pošiljku;
- identifikacioni pregled tj. provjeru da sertifikati ili drugi dokumenti koji prate pošiljku odgovaraju oznakama i sadržaju pošiljke; i
- **fizički pregled** tj. provjera same hrane, uključujući provjeru prevoznog sredstva, pakovanja, označavanja i temperature, **uzimanje uzoraka za laboratorijsko** ispitivanje i ostale potrebne provjere kako bi se potvrdila ispunjenost zahtjeva utvrđenih propisima o bezbjednosti hrane.

Od ukupnog broja pregledanih pošiljki hrane životinjskog porijekla i hrane za životinje iz uvoza, za laboratorijska ispitivanja propisanih zahtjeva bezbjednosti (mikrobiologija, kontaminaneti, rezidue pesticida, radioaktivnost), uzeto je **202 uzorka.**

Laboratorijski je ispitano **23.57% pošiljki iz uvoza hrane životinjskog porijekla.**

Takođe je vršena i provjere zdravstvenog statusa uvezenih životinja tokom trajanja karantina na određene bolesti koje se tom vrstom životinja mogu unijeti u Crnu Goru, a u skladu sa propisima.

Nebezbedne/odbijene pošiljke hrane životinjskog porijekla i hrane za životinje iz uvoza

Tokom novembra zbog utvrđenih neusaglašenosti, zabranjen je uvoz i stavljanje na tržište 3 pošiljke hrane i jedna pošiljka je van prometa (proizvoda od mesa) do dobijanja rezultata ispitivanja referentnog uzorka (super analiza).

Od ukupnog broja neusklađenih pošiljki, vraćena je inoispričocu:

- 2 pošiljka proizvoda od mlijeka zbog utvrđenih odstupanja od mikrobioloških kriterijuma, u količini od 3.463 kg.
- 1 pošiljka proizvoda od mesa 2.444 kg zbog prisustva vještačkih boja, koja je na superanalizi.

Neusaglašeni nalazi							
Br.	Datum	Proizvod	Količina kg	Neusaglašenost	Namjena	MDK	MDK
						nađena mg/kg - ppm	dozvoljena
1.	10.11.2017.	kajmak	1972	Escherichia coli	bakterija		Ne smije biti
2.	13.11.2017.	sir	1491	Escherichia coli	bakterija		Ne smije biti
3.	29.11.2017.	Sudžuk, čajna kobasica	2.444	Vještačke boje	aditivi	prisutno	Ne smije biti

Kontrola provoza (tranzit) živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla

Za pošiljke u tranzitu preko teritorije Crne Gore, na ulaznim graničnim inspekcijским mjestima izvršen je dokumentacijski pregled za ukupno 228 pošiljke živih životinja i proizvoda

životinjskog porijekla, za koje su izdata rješenja o dozvoli tranzita preko teritorije Crne Gore (228 rješenja).

Kontrola izvoza živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla

Tokom novembra izvršen je pregled i izdato je ukupno 43 serifikata za pošiljke životinjskog porijekla namjenjenih izvozu i za nekomercijalno kretanje kućnih ljubimaca.

Postupanje po inicijativama

U novembra mjesecu veterinarskoj inspekciji je podneseno 7 inicijativa/prijava koje su se odnosile na prijavu nepoštovanja propisa o načinu držanju životinja. Po svakoj zaprimljenoj inicijativi izvršen je pregled, a o preduzetim mjerama i radnjama obaviješteni su podnosioci inicijativa za koje su posjedovani potrebni podaci (mejl, adresa).

FITOSANITARNA INSPEKCIJA

Unutrašnja kontola

Fitosanitarni inspektori su u novembru mjesecu vršili inspeksijski nadzor u oblasti zdravstvene zaštite bilja, objektima za proizvodnju i promet sjemenskog i sadnog materijala poljoprivrednog bilja, objektima za promet za sredstva za ishranu i zaštitu bilja, kao i upotrebu sredstava za zaštitu i ishranu bilja na poljoprivrednim gazdinstvima upisanim u registar primarnih proizvođača hrane biljnog porijekla, kontrolu ovlaštenih lica za tretiranje na javnim površinama uzorkovanjem rastvora pesticida i vršili uzorkovanje hrane biljnog porijekla na poljoprivrednim gazdinstvima upisanim u registar primarnih proizvođača hrane u skladu sa programom monitoringa rezidua pesticida i nitrata, programom fitosanitarnih mjera – programi zdravstvene zaštite bila za 2017. godinu i sprovodili hitne mjere uništavanja palmi napadnutih crvenim palminim surlašem.

Cilj kontola je bio provjeriti stepen ispunjenosti propisanih zahtjeva u skladu sa propisima iz oblasti zdravstvene zaštite bilja, sjemena i sadnog materijala, sredstava za zaštitu i ishranu bilja i bezbjednosti hrane.

Vršena je kontrola upotrebe sredstava za zaštitu i ishranu bilja u pogledu ispunjenosti propisanih uslova za primjenu, kontrola gotovih preparata u prometu: pakovanje, rok upotrebe, skladištenje, kontrola uslova u objektima za skladištenje i čuvanje pesticida i đubriva. Vršena je kontrole ovlašćenih pravnih lica za tretiranje štetnih organizama i kontrola zdravstvenog stanja i kvaliteta sjemenskog i sadnog materijala poljoprivrednog bilja.

U izvještajnom periodu su nastavljene aktivnosti monitoringa u oblasti zdravstvene zaštite bilja, uzimanjem uzoraka radi utvrđivanja prisustva odnosno odsustva štetnih organizama bilja i efikasnog sprovođenja Programa fitosanitarnih mjera za 2017. godinu.

Takođe, kroz sprovođenje monitoringa rezidua pesticida i nitrata posebna pažnja je posvećena domaćoj proizvodnji voća, povrća i pečuraka, kao i izvozu domaćeg voća i povrća.

U novembru mjesecu, uzeti su i uzorci sjemenskog i sadnog materijala poljoprivrednog bilja iz domaće proizvodnje radi provjere kvaliteta, a vršeno je i uzorkovanje zemljišta radi utvrđivanja nivoa kadmijuma.

U izvještajnom periodu u unutrašnjoj kontroli izvršeno je ukupno **106 inspeksijskih pregleda** i to: 82 redovna inspeksijska pregleda, po inicijativi 4 i kontrolnih 20.

Broj inspekcijskih pregleda po osnovu:

- zakona o zdravstvenoj zaštiti bilja: 68 pregleda;
- zakona o sjemenskom i sadnom materijalu: 21 pregled;
- zakona o sredstvima za ishranu i zaštitu bilja: 10 pregleda; i
- zakona o bezbjednosti hrane: 7 pregleda.

Uzeto je ukupno 20 uzoraka.

Uzimani su uzorci za godišnje programe monitoringa rezidua pesticida i nitrata, u skladu sa planiranim brojem uzoraka za novembar, a svi uzeti uzorci su odgovarali propisanim zahtjevima bezbjednosti. Uzimani su i uzorci radi utvrđivanja prisustva štetnih organizama.

Zbog utvrđenih nepravilnosti inspektori su preduzeli upravne mjere i radnje, u skladu sa principom srazmjernosti, kojima se obezbjeđuje eliminisanje rizika i postiže efekat i to: 38 rješenja za otklanjanje nepravilnosti.

Ukazi su se najčešće odnosili na: sprovođenje propisanih fitosanitarnih mjera u cilju suzbijanja crvenog palminog surlaša, saniranje palmi dendrohirurgijom i sl.

U izvještajnom periodu u primorskim opštinama intezitet napada crvenog palminog surlaša, je i dalje bio u porastu naročito na teritoriji opštine Herceg Novi, gdje je uništeno 77 stabala palmi, uručeno 17 rješenja za sprovođenje fitosanitarnih mjera u cilju suzbijanja crvenog palminog surlaša za saniranje odnosno revitalizaciju 45 palmi. Na području opština Budva, Bar i Ulcinj uništeno je 13 palmi i data su 2 rješenja za revitalizaciju ili uništenje palmi. Kontrolisana su i hemijska tretiranja palmi na javnim površinama kod pravnih subjekata, koja se odvijaju po već donijetim rješenjima.

Apelujemo na sve držaoce palmi da sprovede sve naložene mjere!

Kontrola uvoza

Fitosanitarni inspektori su u novembru vršili kontrolu uvoza hrane biljnog porijekla (voće, povrće, žitarice i ostala hrana biljnog porijekla koja je podvrgnuta jednostavnom procesu prerade mljevenjem sušenjem i sl.), hrane neživotinjskog porijekla koja podliježe pojačanim službenim kontrolama na mjestima unošenja i hrane za životinje biljnog porijekla, sjemena i sadnog materijala, sredstava za zaštitu i ishranu bilja, kao i bilja sa aspekta zdravstvene zaštite.

Fitosanitarna inspekcija je u novembru izdala ukupno 1155 rješenja i to za: uvoz 1100 pošiljki i provoz 55 pošiljki.

Izdana su rješenja o zabrani uvoza za 7 pošiljki.

Ukupno je uzeto 255 uzoraka od čega 7 uzoraka nije odgovaralo propisanim zahtjevima.

Laboratorijski je ispitano **23,18%** pošiljki iz uvoza.

Nebezbjedne/odbijene pošiljke

Tokom oktobra mjeseca od ukupnog broja pregledanih pošiljki iz uvoza, hrane biljnog porijekla, zbog utvrđenih neusaglašenosti sa propisanim zahtjevima bezbjednosti, **vraćena je 1 pošiljka sadnica voća** i zabranjen je uvoz i stavljanje u slobodan promet **6 pošiljki hrane, ukupne težine 72.857 kg**. Pošiljke su vraćene ino-isporučiocima ili su uništene na propisani način.

Neusaglašeni nalazi					
Br.	Datum	Proizvod	Količina	Neusaglašenost	Namjena
4.	10.11.2017	Sadnice citrusa	830 komada (310 limun; 250 narandza; 110 grejpfrut; 130 mandarina; 30 limeta;)	virusi	Citrus tristeza virus (CTV)

Neusaglašeni nalazi							
Br.	Datum	Proizvod	Količina kg	Neusaglašenost	Namjena	MDK	MDK
						nađena mg/kg - ppm	dozvoljena
1.	02.11.2017.	Hrana za životinje	10.000	Aflatoksin B1	mikotoksini	0,029	0,02
2.	09.11.201.	Hrana za životinje	1000	Aflatoksin B	mikotoksini	0,03	0,005
3.	10.11.2017.	Ananas	17094	fludioxonil	FU	0,03	0,01
5.	13.11.2017.	pasulj	19800	Malathion	IN	0,026	0,02
6.	17.11.2017.	ananas	2963	Fludioxonil	FU	0,08	0,01
7.	22.11.2017.	mandarine	22000	Fonvalerate i Esfenvalerate	IN	0,14	0,02

Kontrola izvoza

Fitosanitarna inspekcija je pri izvozu i reexportu izvršila pregled 444 pošiljke i izdala: 386 fitosertifikata za izvoz voća, povrća, pečurki, šumskih plodova i drvene građe i 58 fitosertifikata za reexport.